

Utrecht Standaard Toegankelijk (UST)

voor nieuwe- en renovatieplannen van stadsparken en recreatiegebieden

Aanleiding

1. In 2020 tijdens de coronapandemie heeft het Solgu vijf stadsparken in de gemeente Utrecht onderzocht op bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met beperkingen (BTB). Bij verschillende parken was het voor bezoekers met loophulpmiddelen niet of nauwelijks mogelijk om een ommetje te maken, terwijl de behoefte aan het maken van ommetjes groot is en bijdraagt aan de gezondheid.
2. Al jaren ontvangen wij klachten over de BTB van de Haarrijnseplas. In 2020 is de bestaande steiger speciaal voor rolstoelgebruikers bereikbaar gemaakt door het aanbrengen van enkele hellingen. Enkele maanden later is de steiger doorgezaagd om de doorgang te blokkeren. Het Solgu heeft in de zomer van 2021 de verschillende stadia (ontwerp 2005, aanpassing steiger 2020, reconstructie 2021 en opnieuw aanpassingen 2021) onderzocht en kwam tot een schokkende ontdekking: Er zijn wel allerlei voorzieningen voor mensen met beperkingen aangebracht maar de voorzieningen voldoen aan geen enkele richtlijn en zijn veelal niet bruikbaar! Wanneer belanghebbenden en belangenorganisaties vooraf betrokken zouden zijn, zouden deze voorzieningen zonder extra kosten wel bruikbaar zijn geweest.

Deze casussen hebben geleid tot ons voorstel voor :

Een Utrecht Standaard Toegankelijk (UST)
voor stadsparken en recreatiegebieden

Aanleiding

De gemeente Utrecht streeft naar een toegankelijke samenleving. Het Handboek voor Toegankelijkheid¹; geeft als definitie:

'Toegankelijkheid is de eigenschap van de ruimten en gebouwen die maakt dat mensen er kunnen doen wat zij er volgens de bestemming moeten kunnen doen'.

Veel stadsparken en recreatiegebieden worden aangelegd of gerenoveerd met een gebrekkige bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met een beperking 'BTB'. In de praktijk blijkt dat het vrijwel onmogelijk is om de BTB achteraf te repareren of dat het leidt tot extra hoge uitgaven die niet nodig waren geweest. Alleen in de ontwerp- en uitvoeringsfase is BTB volledig inpasbaar zonder extra kosten.

Doel

Standaardisatie van de procedure waarin toegankelijkheid een integraal² onderdeel is in alle fases:

1. het formuleren van de opdracht
2. de ontwerpfase
3. uitvoeringsfase,

Uitgangspunt is dat een plan volledig toegankelijk is, inclusief alle onderdelen van het plan, zodat niemand op voorhand wordt buitengesloten. Op onderdelen van dit uitgangspunt kan worden afgeweken maar elke keuze om af te wijken moet gebaseerd zijn op argumenten. De UST beschrijft deze procedure.

De UST is geen richtlijn, maar is een procedure, om ervoor te zorgen dat toegankelijkheid een integraal onderdeel vormt in de totstandkoming van plannen en ontwerpen. Tijdens de procedure worden voortdurend keuzes gemaakt. Keuzes om een onderdeel niet toegankelijk te maken kunnen alleen worden gemaakt op basis van argumenten die achteraf ter discussie kunnen worden gesteld.

Reikwijdte

De Utrecht Standaard Toegankelijk geldt voor elke opdracht die de gemeente Utrecht zelf verstrekt en projecten waarvoor zij subsidie verstrekt. Voor elk renovatieplan van stadsparken, groene zones, recreatiegebieden, enzovoorts.

¹ Richtlijn vastgesteld door Ieder(in)

² Dit in tegenstelling tot de bestaande werkwijze waarbij achteraf wordt bepaald welke aanpassingen nodig zijn.

Procedure

1. Voorafgaand aan het ontwerp, dan wel voorafgaand aan renovatieplannen, worden de wensen van toekomstige gebruikers met beperkingen geïnventariseerd. Daarvoor worden de belangenorganisaties en directe gebruikers geconsulteerd.
2. Voorafgaand aan het ontwerp, dan wel voorafgaand aan renovatieplannen, worden door de opdrachtgever functionele-eisen geformuleerd. Deze functionele-eisen zijn gericht op de voorzieningen in het stadspark/recreatiegebied. De functionele-eisen geven aan wat mensen met beperkingen moeten kunnen doen.
Voor het opstellen van deze functionele-eisen wordt een inventarisatie gemaakt van letterlijk alle voorzieningen in het ontwerp.
 - a. Voor elke voorzieningen wordt de mate van BTB³ in een matrix aangegeven,
 - i. De voorziening is zelfstandig (zonder hulp) bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar⁴.
 - ii. De voorziening is met eventuele hulp⁵ bereikbaar en bruikbaar.
 - iii. De voorziening hoeft niet bereikbaar en bruikbaar te zijn.
 - b. Per voorziening wordt aangegeven of er voor specifieke doelgroepen, zoals bijvoorbeeld mensen met een auditieve beperking en mensen met een visuele beperking, aanvullende eisen worden gesteld.
 - c. Per voorziening wordt de functie van de voorziening voor bezoekers beschreven.
3. Gedurende het ontwerpproces wordt deze matrix bij elke wijziging geüpdate.
De matrix wordt aan het SO, VO en DO⁶ worden toegevoegd.
4. Voordat het DO wordt vastgesteld, dient een controle plaats te vinden, dat het DO volledig aan de matrix voldoet. De matrix wordt aan het DO toegevoegd.
5. De vastgestelde prestatie-eisen uit de matrix worden voorafgaand aan de oplevering door de gemeente getoetst.

³ Bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met beperkingen.

⁴ Het referentiekader voor 'zelfstandig' is een bezoeker met een beperkte hand- en armfunctie, die gebruik maakt van een rollator ,handbewogen rolstoel ,elektrische rolstoel of een scootmobiel.

⁵ Eventuele hulp bestaat uit het openhouden van enkele en dubbele deuren met drangers.

⁶ SO= Schetsontwerp, VO= Voorlopig ontwerp en DO=Definitief ontwerp

Voorbeeld matrix

Voorziening				Publiek	Staf	Omschrijving functie	Bijzonderheden
Parkeerplaats	ZB	-	-	X	X	Parkeren personenauto's en bussen	Minimaal 2 algemene gehandicapten parkeerplaatsen
Toegangshek	ZB	-	-	X	X	Staat gedurende openingstijden open	
Toegangspad	ZB	-	X	X	X		Natuurlijke gidslijnen toepassen
Ommetje	ZB	-	X	X	-		Natuurlijke gidslijnen toepassen
Dierenweide	ZB	-	-	X	-		
Toilet	ZB	-	-	X	-		
Klimwand	-	-	-	X	-		
Kantoor	OB	-	-	-	X		

ZB	Zelfstandig bereikbaar, deuren staan permanent open of gaan automatisch open.
OB	Onder begeleiding bereikbaar
	Rollator, rolstoel, scootmobiel
	Mensen met een auditieve beperking
	Mensen met een visuele beperking